

ارتباط بین هویت فردی و هویت شهری

مسعود قربانی دیسفانی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تهران

نازنین یوسفی

دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه تهران

چکیده

این مقاله در زمینه هویت “identity” این همانی می باشد. در واقع هویت چیزی است که به وسیله آن پدیده ها قابل شناسایی و تمایز باشند. طبق این پژوهش هویت فردی و هویت شهری و تأثیرات آن ها بر هم با توجه به تعاملات اجتماع و فضا بوده است و هویت یا شخصیت فرد تحت تأثیر روابط اجتماعی طی فرهنگ های مختلف دستخوش تغییر بوده است و هدف بررسی تأثیرات عوامل مؤثر بر آن است. فضا به عنوان عامل مهم و ظرف ارتباطات اجتماعی با چیدمان و نحو فضایی بازتاباننده هویت کاربران بوده است. هویت شخصی در فضای محله و شهری، حس تعلق به مکان و در مقیاس بزرگ تر وفاداری به هویت ملی و اجتماع را به دنبال داشته است و در عین حال خود هویت ملی به عنوان نقطه اتصال هویت فردی و جمعی نقش مهمی در خودشناسی فرد و شکل دهی به جامعه دارد و در نهایت درک عمیق تر از ارتباطات متقابل بین هویت فردی، ملی و شهری توانست با ایجاد همبستگی اجتماعی و افزایش مشارکت فردی در جامعه زمینه ساز توسعه پایدار و تقویت هویت در جوامع شهری باشد .

واژگان کلیدی: هویت فردی، هویت جمعی، هویت شهری، فضای جمعی، اجتماع و اجتماع پذیری

مقدمه

در دنیای معاصر، با توجه به فراگیری فناوری و جهانی شدن، افراد با تنوع فرهنگی و اجتماعی بیشتری روبرو هستند. این تغییرات باعث شده است که مفهوم هویت به چالش کشیده شود و افراد نیازمند به درک عمیق تر از خود و جامعه خود باشند. همچنین، شهرها به عنوان محیط‌های پویایی برای شکل‌گیری هویت‌ها مطرح هستند و تأثیرات زیادی بر روی هویت فردی و جمعی دارند. اهداف این پژوهش شامل بررسی رابطه بین هویت فردی و هویت شهری، بررسی تأثیرات هویت شهری بر هویت فردی، ملی، بررسی نقش فضا و اجتماع در شکل‌گیری هویت‌ها و تعاملات میان آن‌ها می‌باشد. فرض ما در این پژوهش این است که هویت فردی و هویت شهری به یکدیگر وصل شده‌اند و تأثیرات مثبت یکدیگر را دارند. همچنین، فضا و اجتماع در شهرها نقش مهمی در شکل‌گیری و تقویت هویت‌های جمعی دارند. این پژوهش ممکن است به نحوه‌ای کمک کند که چگونگی تقویت حس تعلق، همبستگی اجتماعی و هویت جمعی در جوامع شهری را بهبود بخشد.

روش تحقیق

در مقاله حاضر، روش تحقیق بر اساس مطالعه کتابخانه‌ای انجام شده است. این مطالعه به جمع‌آوری داده‌های مربوط به نویسندگان برجسته در زمینه هویت اختصاص دارد. مقاله حاضر از چند بخش تشکیل شده است؛ در بخش اول، نظریه‌ها و تعاریف مرتبط با این حوزه مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته‌اند. در مرحله بعد، به بررسی ارتباط بین هویت‌های فردی، ملی و شهری پرداخته شده است. سپس، نتایج تحقیقات انجام شده در این زمینه با هدف استخراج علل و عوامل مؤثر در شکل‌گیری و تغییر هویت، و تأثیر متقابل موضوعات، مورد طبقه‌بندی قرار گرفته‌اند. در گام آخر، با توجه به نتایج به دست آمده از مراحل قبلی، عوامل و فرایند شکل‌گیری توسعه پایدار شهری و تقویت هویت مورد بحث و بررسی قرار خواهند گرفت.

■ هویت

هویت به معنای متداول امروزی برگردان کلمه "identity" به معنای این همانی است. در واقع هویت چیزی است که به وسیله آن پدیده‌ها قابل شناسایی و تمیز باشند و در یک کلام بتوان گفت که این، همان است. ولی اگر بخواهیم از هویت یک پدیده سخن به میان آوریم، به کار بردن اینکه این همان است معنای خاصی به همراه ندارد و زمانی دارای معنای مفهومی می‌شود که با اطلاعات بیشتری از اژه یا موضوع شناسایی یاد شود. هویت در دل ماذلو مترادف نیاز به احساس تعلق، عزت نفس و خوددشکوفایی است. هر پدیده، از جانداران تا بی‌جانان، در حال تغییر است و بحث درباره اینکه تغییرات چقدر به هویت پدیده خدشه وارد می‌کند، از اهمیت بالایی برخوردار است. مطالعات بیشتر در زمینه هویت و تغییرات آن در پدیده‌های مختلف، می‌تواند به توسعه دانش علمی و فلسفی کمک کند. هویت در یک مقاله علمی می‌تواند به عنوان مجموعه‌ای از ویژگی‌ها، اعتقادات، ارزش‌ها، و تجربیات فرد یا گروه تعریف شود که آن‌ها را از دیگران متمایز می‌کند. فرایند شکل‌گیری هویت برای هر فرد یا گروه ممکن است پیچیده و زمان‌بر باشد، به خصوص برای افرادی که به گروه‌های اقلیت تعلق دارند. هویت نژادی و قومی نیز نیازمند زمان و تجربه است تا شکل بگیرد و ممکن است در برخی از افراد این فرایند در یک دوره طولانی رخ دهد. نتیجه نهایی شکل‌گیری هویت ممکن است یک هویت غنی و چندوجهی باشد که شامل ابعاد مختلف و متنوع از هویت فرد یا گروه است. این فرآیند شکل‌گیری هویت ممکن است تحت تأثیر عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، تاریخی و فردی قرار بگیرد و به عنوان یک فرآیند پویا و پیوسته در زندگی فرد یا گروه مورد

بررسی قرار گیرد. هویت در زمینه علمی به عنوان یک اصل اساسی و بنیادی در استدلال و منطق تعریف می‌شود که بر پایه تطابق و تمایز بین موضوعات و قضایا استوار است. این اصل به ما کمک می‌کند تا موضوعات را از یکدیگر تمایز دهیم و به تحلیل و تبیین آن‌ها بپردازیم.

■ هویت فردی

هویت فردی به عنوان یک مفهوم چند بُعدی و پیچیده مورد بررسی قرار گرفته است. از دیدگاه بارون و برن (۱۹۹۷)، هویت فردی در زمان تکوین می‌یابد و در اثر تجربیات و یادگیری‌ها شکل می‌گیرد. این تعریف شامل جنسیت، ویژگی‌های حرفه‌ای، طبقه اجتماعی، گرایش‌های سیاسی و مذهبی فرد است که بر روابط او با دیگران تأثیر می‌گذارد و با تغییرات اجتماعی نیز تغییر می‌کند. از دیدگاه لپ (۱۹۶۹)، هویت شامل تمام اطلاعات معتبر و به دست آمده در طول زمان درباره فرد است. این تعریف نشان‌دهنده این است که هویت فردی با گذشت زمان و تجربیات به صورت معتبر شناخته می‌شود. با توجه به نظرات اریکسون (۱۹۶۵)، هویت به معنای هماهنگی بین تصور فرد از خود و تصور دیگران از او است. او بر این باور بود که هویت به پاسخ به سؤال "من چه کسی هستم؟" می‌پردازد و افراد با احساس قوی هویت، خود را متمایز و مستقل از دیگران می‌دانند. در تعریف حاجیانی (۱۳۷۹)، هویت به عنوان نیاز طبیعی انسان برای شناخته شدن و معرفی شدن به جایی یا چیزی تعریف شده است. این نظریه نشان می‌دهد که هویت به عنوان یک نیاز ذاتی و اساسی در هر فرد وجود دارد و با تجربیات و لایه‌های جدید شخصیت، شکل می‌گیرد. به طور کلی، هویت فردی به عنوان یک مفهوم چند بُعدی، در حال تکامل و شکل‌گیری است که تأثیر زیادی بر روابط فرد با دیگران دارد و با پایبند بودن به هسته اصلی شخصیت و تجربه‌های جدید، شکل مشخص و منحصر به فرد خود را به خود می‌دهد.

عوامل تأثیرگذار بر هویت فردی به طور گسترده‌ای می‌توانند شامل عوامل داخلی و خارجی باشند که در تشکیل و شکل‌دهی به هویت فردی نقش دارند. در زیر به برخی از این عوامل اشاره می‌کنم.

۱. خانواده: خانواده به عنوان اولین محیط اجتماعی فرد، نقش بسیار مهمی در شکل‌دهی به هویت فردی دارد. ارزش‌ها، باورها، رفتارها و الگوهای رفتاری که فرد از خانواده خود یاد می‌گیرد، تأثیر بسزایی بر هویت او دارد.
۲. محیط فرهنگی: محیط فرهنگی و اجتماعی که فرد در آن بزرگ می‌شود، نقش بسزایی در شکل‌دهی به هویت او دارد. زبان، مذهب، سنت‌ها و آداب و رسوم محیط اطراف، تأثیرگذار بر شکل‌دهی به هویت فردی است.
۳. همسالان: روابط با همسالان و گروه‌های اجتماعی مختلف نیز می‌تواند تأثیرگذار بر هویت فردی باشد. دیدگاه‌ها، اعتقادات و رفتارهای همسالان ممکن است نقش مهمی در شکل‌دهی به هویت فرد داشته باشند.
۴. آموزش و تحصیلات: تحصیلات و آموزش‌های دریافتی نیز می‌تواند تأثیرگذار بر هویت فردی باشد. دستاوردهای تحصیلی، تجربیات در دانشگاه یا محل کار، و تأثیر معلمان و استادان نقش بسزایی در شکل‌دهی به هویت فرد دارند.
۵. رسانه‌ها: رسانه‌ها و وسایل ارتباط جمعی نیز می‌تواند تأثیرگذار بر هویت فردی باشد. پخش پروژهای فرهنگی، تصاویر و ایدئولوژی‌های مختلف از طریق رسانه‌ها، ممکن است به شکل‌دهی به هویت فرد کمک کنند.

۶. تجربیات شخصی: تجربیات شخصی و رویدادهای زندگی شخصی نیز ممکن است تأثیرگذار بر هویت فرد باشند. تجربه‌های مثبت یا منفی، پشتکار و تلاش شخص برای دستیابی به اهداف، نقش مهمی در شکل‌دهی به هویت او دارند.

با در نظر گرفتن این عوامل و تأثیرات آنها، می‌توان بهتر درک کرد که چگونه هویت فردی شکل می‌گیرد و چگونه ممکن است تغییر کند.

▪ هویت ملی

هویت ملی به عنوان یک مفهوم پیچیده و چند رکنی در روان‌شناسی هویت، به عنوان اصلی‌ترین سنتز و حلقه ارتباطی بین هویت‌های خاص محلی و هویت‌های عام فراملی تعریف شده است. این مفهوم متحول و پویا است و شامل گرایش‌ها و نگرش‌های مثبت نسبت به عوامل، عناصر و الگوهای هویت بخش و یکپارچه‌کننده در سطح یک کشور به عنوان یک واحد سیاسی است. هویت ملی به عنوان یک مفهوم مرکب و چندرکنی در نظر گرفته شده و در سطح ذهنیت و رفتار تمام شهروندان قابل بررسی و جست‌وجو است. هویت ملی دارای ارکان و عناصر مختلفی است که هویت ملی یک قوم را شکل می‌دهند. این عناصر و ارکان متعدد و متنوع هستند و هر قوم را به وحدت خاص خود تبدیل می‌کنند. از این رو، هویت ملی به عنوان آگاهی‌یابی از مجموعه ملت، احساس همبستگی عاطفی با اجتماع بزرگ ملی و وفاداری نسبت به آن تعریف شده است. به طور کلی، هویت ملی به عنوان یک پدیده سیاسی و اجتماعی نوزاد عصر جدید در نظر گرفته می‌شود که در زمان‌های اخیر به عنوان یک مفهوم علمی در حال شکل‌گیری است. این مفهوم تأثیرات فراوانی بر جامعه دارد و درک صحیح از آن نقش مهمی در تعاملات اجتماعی دارد. به عنوان یک نقطه اتصال بین هویت‌های فردی و جمعی، هویت ملی نقش مهمی در تعریف خودشناسی فرد و شکل‌دهی به جامعه دارد. هویت ملی یکی از جنبه‌های مهم هویت جمعی است که به ارتباطات بین افراد یک جامعه مربوط است.

عوامل مختلفی می‌توانند بر هویت ملی تأثیر بگذارند. در زیر به برخی از عوامل مؤثر بر هویت ملی اشاره می‌کنم:

تاریخ و فرهنگ: تاریخ و فرهنگ یک ملت نقش بسزایی در شکل‌گیری هویت ملی دارد. رویدادهای تاریخی، شخصیت‌های تاریخی، زبان، ادبیات، هنر و سایر عناصر فرهنگی به شکل گسترده‌ای بر هویت ملی تأثیر می‌گذارند.

زبان: زبان به عنوان یک عنصر اصلی در شکل‌گیری هویت ملی اهمیت دارد. زبان ممکن است به عنوان نماد و نشانه تمایز و وحدت ملی عمل کند.

اقلیم و جغرافیا: شرایط طبیعی و جغرافیایی یک منطقه نقش مهمی در شکل‌گیری هویت ملی دارد. محدوده جغرافیایی، آب و هوا، منابع طبیعی و... تأثیرات قابل توجهی بر هویت ملی دارند.

ساختار اجتماعی: ساختار اجتماعی یک جامعه، شامل نظام سیاسی، اقتصاد، خانواده، قوم و... نقش بسزایی در شکل‌گیری هویت ملی دارد.

آموزش و پژوهش: سطح آموزش و پژوهش در یک جامعه نقش مهمی در شکل‌گیری هویت ملی دارد. آموزش، دانش و فرهنگ عمومی افراد بر هویت ملی تأثیر مثبت دارد.

رسانه‌ها: رسانه‌ها نقش بسزایی در شکل‌گیری هویت ملی دارند. رسانه‌ها به عنوان وسایل ارتباط جمعی و اطلاع‌رسانی تأثیرات قابل توجهی بر هویت ملی دارند.

رویدادهای سیاسی: رویدادهای سیاسی و تاریخی مانند جنگ، انقلاب، اشغال خارجی و... نقش بسزایی در شکل گیری هویت ملی دارند.

تحولات جهانی: تحولات جهانی و روابط بین الملل نیز به شکل گیری هویت ملی تأثیر می گذارد.

این عوامل فقط چند نمونه از عوامل مؤثر بر هویت ملی هستند که با گسترده شدن تعاملات جهانی و فضای دیجیتالی، این عوامل نقش بسزایی در شکل گیری هویت ملی دارند.

▪ هویت شهری

هویت شهری یک مفهوم چند بعدی و چندگانه است که از جنبه های مختلفی نظیر تاریخ، فرهنگ، جغرافیا، اقتصاد و جامعه تشکیل شده است. این مفهوم به ویژگی های منحصر به فرد و هویت یک شهر اشاره دارد که آن را از سایر شهرها متمایز می کند. به عبارت دیگر، هویت شهری نشان دهنده ترکیب منحصر به فرد از خصوصیات، موقعیت جغرافیایی، تاریخچه، فرهنگ، اقتصاد و جامعه ای است که یک شهر را تشکیل می دهد. در اصطلاحات علم اجتماع و جغرافیا، هویت شهری به عنوان یک مفهوم چندبعدی شامل عوامل فرهنگی، تاریخی، اجتماعی و جغرافیایی تعریف می شود که شهر را از دیگر شهرها متمایز می کند. این هویت شامل عناصر مختلفی نظیر معماری، هنر، زبان، سنت ها، باورها، رفتارها و ارزش های فرهنگی است که در طول زمان تکوین یافته و شهروندان را به یکدیگر و به شهر خود متصل می کند. هویت شهری نمایانگر ترکیب منحصر به فرد از خصوصیات و عوامل مختلف است که یک شهر را تشکیل داده و آن را از سایر شهرها متمایز می کند. در دنیای امروز که جوامع شهری به سرعت رشد می کنند، مفهوم هویت شهری به عنوان یک مفهوم مهم و پر اهمیت برای تعریف و شناخت شهرها و اجتماعات شهری به تدریج به توجه بیشتری دست یافته است. هویت شهری نقش مهمی در تعریف و شکل دهی به فضاهای شهری، احساس تعلق به شهر و ارتباطات اجتماعی دارد.

عناصر تشکیل دهنده هویت شهری عبارتند از:

۱. فرهنگ و هنر: فرهنگ و هنر محلی نقش مهمی در شکل دهی به هویت شهری دارد. هنرمندان و فعالان فرهنگی محلی با ارائه آثار خود، به تقویت هویت شهری کمک می کنند.
۲. معماری و فضای شهری: طراحی و ساختار فضای شهری نقش بسزایی در تعریف هویت شهری دارد. ساختمان ها، خیابان ها و فضاهای عمومی به تصویر هویت شهر کمک می کنند.
۳. جامعه و اجتماع: افراد و جوامع محلی نقش اساسی در تشکیل هویت شهر دارند. ارتباطات اجتماعی و فعالیت های اجتماعی نقش بزرگی در تعاملات شهروندان با هویت شهر دارد.

▪ ارتباط میان هویت فردی، هویت جمعی و هویت شهری

۱. تأثیر هویت ملی بر هویت فردی

تقویت احساس تعلق: افراد با هویت ملی قوی، احساس تعلق به یک جامعه بزرگ تر دارند که این می تواند به افزایش عزت نفس و هویت فردی کمک کند.

ارزش‌ها و باورها: هویت ملی می‌تواند در شکل‌دهی ارزش‌ها و باورهای فردی تأثیرگذار باشد، زیرا افراد معمولاً فرهنگ و ارزش‌های جامعه ملی خود را درونی می‌کنند.

۲. تأثیر هویت فردی بر هویت ملی

تنوع فرهنگی: هویت فردی متنوع به غنای فرهنگی جامعه ملی کمک می‌کند و موجب افزایش تحمل و همبستگی در جامعه می‌شود.

مشارکت فعال: افراد با باورها و ارزش‌های شخصی خود می‌توانند در فرآیندهای اجتماعی و سیاسی مشارکت کرده و به تقویت هویت ملی کمک کنند.

۳. تأثیر هویت شهری بر هویت فردی

فضای شهری: محیط زندگی شهری، تجارب روزانه و روابط اجتماعی افراد را شکل می‌دهد، که این تأثیر مستقیمی بر هویت فردی دارد.

فرهنگ محلی: فعالیت‌های فرهنگی و محلی می‌توانند هویت فردی را غنی‌تر کنند و احساس تعلق به شهر را تقویت کنند.

۴. تأثیر هویت فردی بر هویت شهری

تنوع و خلاقیت: افراد با پیشینه‌های متفاوت به تنوع و غنای فرهنگی شهر کمک می‌کنند که این بخشی از هویت شهری محسوب می‌شود.

مشارکت اجتماعی: مشارکت افراد در فعالیت‌های شهری مانند جشنواره‌ها، رویدادها و پروژه‌های اجتماعی، به تقویت هویت شهری کمک می‌کند.

۵. تأثیر هویت ملی بر هویت شهری

معماری و نمادها: بسیاری از شهرها با استفاده از معماری و نمادهای ملی خود، بازتابی از هویت ملی هستند.

فرهنگ و تاریخ مشترک: تاریخ و فرهنگ مشترک ملی در شکل‌گیری هویت شهری نقش بسزایی دارد و شهرها می‌توانند به عنوان بازتابی از هویت ملی دیده شوند.

۶. تأثیر هویت شهری بر هویت ملی

نمادهای فرهنگی: شهرها با ویژگی‌های منحصر به فرد خود می‌توانند به عنوان نمادهای فرهنگی ملی شناخته شوند و به تعریف هویت ملی کمک کنند.

مرکزیت اقتصادی و فرهنگی: برخی شهرها به دلیل نقش اقتصادی یا فرهنگی خود در سطح ملی، تأثیر زیادی بر هویت ملی دارند.

■ فضا

فضا به عنوان یک مفهوم چندبعدی و پویایی تعریف می‌شود که شامل تأثیر افراد و گروه‌های انسانی بر محیط طبیعی و اجتماعی است. این تأثیرات ممکن است در قالب عملکردهای متعامل محیط طبیعی اکولوژیک و محیط اجتماعی-اقتصادی صورت گیرد. بنابراین، فضا می‌تواند به عنوان یک نوع تولید اجتماعی در یک مکان مشخص در نظر گرفته شود. فضا به عنوان یک نظام (سیستم) مکانی تلقی می‌شود که شامل اجزاء مختلف و مترابط است. این نظام واقعیتی مکانی فضایی است که شامل فضای طبیعی با قوانین طبیعی و فضای اجتماعی با قوانین اجتماعی است. از دیدگاه جغرافیدانان، فضا به دو صورت طبیعی و اجتماعی تقسیم می‌شود. فضای طبیعی تحت حاکمیت قوانین طبیعی قرار دارد و فضای اجتماعی نتیجه فعالیت‌های انسانی و تابع قوانین اجتماعی است. فضای جغرافیایی شامل فرآیندهای طبیعی که تحت تأثیر انسان‌ها و شرایط اجتماعی قرار گرفته و توسط آن‌ها تغییر یافته است. این تغییرات ممکن است به وسیله تولید و تقسیم کار در یک جامعه منظم شده باشد. سینتکس یا نحو در اینجا به معنی بررسی ارتباط هر واحد فضایی در یک مجموعه از فضاهای همجوار است درست مانند بررسی یک واژه در داخل یک متن و ارتباط آن با دیگر واژه‌ها است. اگر بنا یک شیء مرکب از یک سیستم ارتباطات فضایی تلقی شود نمود این سیستم ارتباطی در قالب یک طرح خواهد بود. شناخت این طرح‌ها و الگوها به معنی شناخت روابط اجتماعی است که در داخل فضاها اتفاق می‌افتد شناخت روابط اجتماعی فضاها به معنی شناخت فعالیت‌های باشندگان در داخل فضاهاست. ارایه‌دهندگان "نحو فضا" معتقدند که با کاربرد آن می‌توان روابط اجتماعی در بنا را به خوبی فهمید و آن را تجزیه و تحلیل کرد. در هیچ کدام از کارهای نگاشته شده درباره نحو فضا درباره عوامل تأثیرگذار بر روابط گردشی و حرکت‌هایی که در یک بنا اتفاق می‌افتد بحثی نشده است. اگر چه در روش نحو فضا دیگر عوامل نیز نادیده گرفته شده است اما آیا می‌توان برای نمونه از تأثیر اقلیم بر روابط گردشی سخن نگفت؟ این دقیقاً مانند نگرش یک سویه ایست که برای تحلیل و مطالعه معماری از طرف اقلیم گراها و شکل گراها (مانند کریر) دیده می‌شود که هر کدام با نادیده گرفتن یا کم رنگ کردن دیگر عوامل تأثیرگذار تحلیل خود از بنا را ارایه می‌دهند. در علوم اجتماعی، فضا به عنوان گستره‌ای از امور اجتماعی، فرهنگی و سیاسی تعریف می‌شود. این مفهوم شامل جامعه‌شناسی شهر و روستا، جغرافیای اجتماعی و سایر علوم اجتماعی است. همچنین، در علوم اجتماعی، فضای اجتماعی به عنوان محل رخداد پدیده‌های اجتماعی و تعاملات انسان‌شناسانه تعریف می‌شود.

■ اجتماع

اجتماع به معنای گروهی از افراد است که با یکدیگر در تعامل هستند و ارتباطات اجتماعی برقرار می‌کنند. اجتماع ممکن است به گرد هم جمع شدن افراد در یک مکان خاص باشد، مانند یک جمعیت در یک شهر یا روستا، یا به صورت مجازی از طریق شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی. افراد در یک اجتماع ممکن است با هم ارزش‌ها، باورها، نظرات و هدف‌های مشترکی را به اشتراک بگذارند و با یکدیگر تعامل داشته باشند. اجتماعات می‌توانند به صورت کوچک مانند یک خانواده یا گروه دوستان، یا به صورت بزرگتر مانند جوامع بشری شامل جوامع مذهبی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی باشند. در معماری، اجتماع به معنای فضایی است که برای افراد به منظور تعامل، ارتباط و تبادل اطلاعات و تجربیات طراحی شده است. یک اجتماع معماری، می‌تواند به صورت فیزیکی (مثل میدان‌ها، پارک‌ها، مراکز خرید، موزه‌ها و ...) یا مجازی (مثل فضاهای مجازی در اینترنت) باشد. این فضاها برای جمع‌آوری افراد، تشویق به تعامل و ایجاد ارتباطات اجتماعی، برگزاری فعالیت‌های فرهنگی، هنری یا تفریحی و ارائه خدمات به

جامعه طراحی می‌شوند. از طرف دیگر، اجتماع‌های معماری می‌توانند به عنوان نقاط تلاقی فضای شهری و جامعه در نظر گرفته شده و نقش مهمی در ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان ایفا کنند.

مفهوم اجتماع یک عنصر فیزیکی است. این مفهوم گروهی از مردم را در بر می‌گیرد که در یک منطقه جغرافیایی زندگی می‌کنند و با همدیگر تعامل دارند.

اعضای یک اجتماع معمولاً دارای ویژگی‌های مشترکی هستند که به واسطه این ویژگی‌ها می‌توانند به عنوان یک گروه تعریف شوند. این ویژگی‌ها از اجتماعی به اجتماعی دیگر متفاوت است و معمولاً قومیت، مذهب، فرهنگ ارزش‌ها و شیوه‌های زندگی را شامل می‌شود. سازگاری اساسی منافع و خواست‌ها مکمل دو ملاک مذکور است که از نظر برنامه ریزان توسعه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است بر این اساس به احتمال، زیاد اعضای یک اجتماع دیدگاه مشابهی در خصوص نیازها و طرح‌های آتی توسعه در منطقه‌شان دارند و در نتیجه برنامه ریزان به راحتی می‌توانند با مردم محلی مشورت کرده و از طریق کار با جوامع شناخته شده نوع عقاید عمومی آنان را کسب کنند (Conyers, 1982:126)

تعامل اجتماعی و برقراری ارتباط می‌تواند یک موضوع، فیزیکی یک نگاه، یک مکالمه و ارتباط بین افراد باشد که خود مستلزم تعریف رویدادها و فعالیت‌های متناسب و در نتیجه نقش‌پذیری مردم در فضا و عضویت آن‌ها در گروه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است.

اجتماع‌پذیری و حیات جمعی

حیات جمعی فرصتی جهت رها شدن از تنش‌های زندگی روزمره، گذران اوقات فراغت، تعاملات اجتماعی، گردهمایی افراد و گروه‌های مختلف و بستری برای حضور آزادی بیان و ابراز آن‌ها در فضا است. حیات جمعی در فضاهای عمومی در گرو ترویج تعاملات اجتماعی (Sennette ۱۹۷۴)، جذب افراد و گروه‌های مختلف (Whyte ۱۹۸۰)، امنیت اجتماعی و در نتیجه ترغیب به افزایش تحمل گروه‌های مختلف در فضا، جامعه‌پذیری بیشتر (Marcus & Francis ۱۹۹۸) و ایجاد فضایی فعال و سرزنده است. اجتماع‌پذیری در فضاهای عمومی بر پایه نیاز مردم به حس تعلق اجتماعی و تعامل با یکدیگر قرار دارد و این امر در یک فضای اجتماعی حمایت‌کننده در کنار تأمین آسایش فیزیولوژیکی (Lang ۱۹۹۴)، ادعای قلمرو، حس مالکیت و دریافت عدالت در فضا میسر خواهد بود.

▪ ارتباط بین فضا، اجتماع و هویت

نقش فضا و اجتماع در هویت فردی

فضا: - محیط زندگی: محیطی که فرد در آن زندگی می‌کند، شامل خانه، محله و شهر، تأثیر زیادی بر شکل‌گیری هویت فردی دارد. معماری فضاهای عمومی و مکان‌های تفریحی می‌توانند به تجربیات و خاطرات شخصی افراد شکل دهند.

اجتماع: - خانواده و دوستان: تعامل با اعضای خانواده و دوستان، ارزش‌ها، باورها و نگرش‌های فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بخش مهمی از هویت فردی را شکل می‌دهد.

گروه‌های اجتماعی: عضویت در گروه‌های مختلف (مانند گروه‌های فرهنگی، ورزشی یا مذهبی) به افراد کمک می‌کند تا احساس تعلق و هویت شخصی خود را تقویت کنند.

نقش فضا و اجتماع در هویت ملی

فضا: - **نمادهای ملی:** مکان‌های تاریخی، بناهای ملی و نمادهای معماری می‌توانند بازتابی از هویت ملی باشند و احساس افتخار و تعلق به یک ملت را تقویت کنند.

مرزهای جغرافیایی: جغرافیا و مرزهای ملی نیز به عنوان فضاهای تعیین‌کننده هویت ملی شناخته می‌شوند و نقش مهمی در تمایز فرهنگی و تاریخی ملت‌ها دارند.

اجتماع: - **فرهنگ مشترک:** فرهنگ ملی که شامل زبان، آداب و رسوم و جشن‌ها است، از طریق اجتماع تقویت می‌شود و به شکل‌گیری هویت ملی کمک می‌کند.

رویدادهای جمعی: مراسم ملی و رویدادهای ورزشی و فرهنگی به انسجام اجتماعی و تقویت هویت ملی کمک می‌کنند و احساس همبستگی و افتخار ملی را در میان مردم افزایش می‌دهند.

نقش فضا و اجتماع در هویت شهری

فضا: - **طراحی شهری:** معماری، فضاهای عمومی، پارک‌ها و خیابان‌ها بخشی از هویت شهری هستند و به ایجاد حس تعلق به شهر کمک می‌کنند.

فضاهای فرهنگی: موزه‌ها، تئاترها و مراکز فرهنگی نقش مهمی در ترویج فرهنگ شهری و تقویت هویت شهری دارند.

اجتماع: - **تعاملات اجتماعی:** ارتباطات میان افراد در فضاهای عمومی، محله‌ها و اجتماعات محلی به شکل‌گیری هویت شهری کمک می‌کند و به افراد احساس تعلق به جامعه شهری می‌دهد.

فعالیت‌های محلی: جشنواره‌ها، بازارهای محلی و برنامه‌های اجتماعی فرصت‌هایی برای تعامل و تقویت هویت شهری فراهم می‌کنند.

نتیجه‌گیری

در این مقاله، به بررسی جامع ارتباط میان هویت فردی، ملی و شهری پرداخته شد. هر یک از این ابعاد هویتی، نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت و درک فرد از خود و جایگاهش در اجتماع ایفا می‌کند. هویت فردی به عنوان پایه‌ای‌ترین سطح هویت، تحت تأثیر فرهنگ، باورها و تجربیات شخصی قرار دارد و از طریق تعامل با هویت‌های ملی و شهری تقویت می‌شود. هویت ملی به افراد احساس تعلق به یک جامعه بزرگ‌تر را می‌بخشد و از طریق ارزش‌های مشترک، تاریخ و زبان، به ایجاد وحدت و همبستگی ملی کمک می‌کند. در این میان، هویت شهری با تأکید بر ویژگی‌های منحصربه‌فرد شهرها، محیطی برای تبادل فرهنگی و اجتماعی فراهم می‌آورد که می‌تواند در تقویت هویت

فردی و ملی مؤثر باشد. فضا و اجتماع به عنوان عوامل کلیدی، نقش مهمی در شکل گیری و تقویت این هویت ها ایفا می کنند. فضای شهری به عنوان بستری برای تعاملات اجتماعی و فرهنگی، می تواند حس تعلق به مکان و جامعه را در افراد افزایش دهد. در نهایت، درک عمیق تر از ارتباطات متقابل میان هویت فردی، ملی و شهری می تواند به تقویت همبستگی اجتماعی و افزایش مشارکت فردی در جامعه منجر شود. این تعاملات پویا، زمینه ساز توسعه پایدار و تقویت هویت جمعی در جوامع شهری هستند.

منابع

جان لنگ (۱۳۹۵)، آفرینش نظریه های معماری، ناشر: موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران

پل فولکیه (۱۳۹۶)، انتشارات دانشگاه تهران

حقیر، کامل نیا (۱۳۹۵)، نظریه مدرنیته در معماری، ناشر: انتشارات دانشگاه تهران

معماریان، غلامحسین (۱۳۹۲) سیری در مبانی نظری معماری (هویت جمعی) انتشارات سروش دانش

دوان پی شولتز سیدنی الن شولتز (۱۹۶۹)، تاریخ روانشناسی مدرن، انتشارات دوران

دارابی (۱۳۹۸)، روانشناسی هویت (هویت فردی و جمعی)، ناشر کتابیران

دانشپور، چرخیان (۱۳۸۶)، فضاهای عمومی مؤثر بر حیات جمعی

مدنی پور، علی. ۱۳۷۹. طراحی فضای شهری. ت: فرهاد مرتضایی. شرکت پردازش و برنامه ریزی شهری

پاکزاد، جهان شاه. ۱۳۸۴. راهنما طراحی فضای شهری ایران. شرکت طرح و نشر پیام سیما. تهران

فروتن، طیبیان. ۱۴۰۲. تحلیل هم ترین مولفه های تاثیر گذار جهانی شدن بر فضاهای عمومی

The relationship between individual identity and urban identity

Master's student of Tehran University

Master's student of Tehran University

Masoud Ghorbani Disfani

Nazanin Yusefi

1-1-

Absrtract -2-1

This article delves into the concept of identity, specifically "identity sameness." Identity is essentially what allows phenomena to be recognized and distinguished. According to this research, individual identity and urban identity and their mutual impacts are examined, focusing on the interactions between society and space. An individual's identity or character is influenced by social relationships across different cultures and is subject to change. The aim is to investigate the effects of influential factors on it. Space, as an important factor and a vessel for social interactions, reflects the identity of Personal identity within the neighborhood and its users through spatial arrangement and configuration urban space fosters a sense of belonging to a place and, on a larger scale, loyalty to national identity and community. At the same time, national identity, as the connecting point between individual and collective identities, plays a significant role in self-awareness and societal formation. Ultimately, a deeper understanding of the reciprocal relationships between individual, national, and urban identities can lead to social cohesion, increased individual participation in society, and contribute to sustainable development and the strengthening of identity in urban communities .

Keywords: Individual identity, collective identity, urban identity, collective space, community and sociability